

МАЛИ РЕЧНИК ИНТЕРНЕТ ПОЈМОВА

Интернет (Internet) - глобални електронски комуникациони систем сачињен од великог броја међусобно повезаних рачунарских мрежа и уређаја, који размењују податке користећи заједнички скуп комуникационих протокола.

Интернет протокол (IP - Internet protocol) - скуп стандарда који омогућавају пренос пакета података између рачунара и других уређаја повезаних на исту или различите мреже.

IP адреса (IP address) - јединствена нумеричка ознака која је додељена сваком уређају повезаном на мрежу, дефинисана у склопу IP протокола.

IPv4 (Internet Protocol version 4) - верзија интернет протокола која омогућава 32-битне IP адресе и на којој је још увек базиран највећи део интернет саобраћаја. Састоји се од низа цифара раздвојених тачкама (нпр. 91.199.17.1).

IPv6 (Internet Protocol version 6) - нова верзија интернет протокола која омогућава 128-битне IP адресе и повећање расположивог броја IP адреса, након што су могућности IPv4 постале недовољне. Састоји се од низа хексадецималних цифара раздвојених двотачкама (нпр. 2001:db8:85a3::8a2e:370:7334).

Интернет домен (Internet domain) - скуп података који описује јединствену административно-техничку целину на Интернету, према правилима DNS система. Ови подаци могу да буду адресе рачунара, ресурса или сервиса на домену (www, mail, ftp...), називи и адресе DNS сервера, сигурносни подаци за DNSSEC и др. Глобалну видљивост интернет домена омогућава DNS сервис.

Интернет адреса (Internet address) - јединствена текстуална ознака везана за одређени интернет домен и може да буде URL адреса или адреса е-поште.

URL (Uniform Resource Locator) – јединствена адреса одређеног ресурса на Интернету, попут појединачне веб стране, фајла или сервиса.

Адреса е-поште (E-mail address) - јединствена адреса електронског поштанског сандучета, састављена од корисничког имена, знака @ и назива домена (нпр. info@rnids.rs).

DNS (Domain Name System) - базни интернет сервис, који омогућава превођење текстуалних у нумеричке ознаке и обратно. DNS омогућава једноставније коришћење Интернета, јер је интернет комуникација базирана на нумеричким IP адресама које су људима тешке за памћење.

DNS сервер (DNS Server) - уређај који омогућава да се за тражене услуге на одређеном интернет домену добију одговарајуће IP адресе неопходне за комуникацију и размену података у мрежи. DNS сервер ове податке о доменима и IP адресама преузима из збирке података, која се назива DNS зона или DNS табела.

DNSSEC (DNS Security Extensions) - систем сигурносних стандарда који омогућава проверу интегритета података у DNS систему.

Назив интернет домена (Internet domain name) - текстуална ознака коју корисник региструје за своје потребе, чиме ствара административно-техничку могућност за видљивост интернет домена под тим називом. Приликом регистрације, назив се уписује у Централни регистар, којим управља Регистар интернет домена. Назив интернет домена је активан када се изврши упис података о регистрацији, укључујући податке о DNS серверима, у DNS табелу Централног регистра и та табела активира на јавним DNS серверима. Назив интернет домена традиционално се записивао словима енглеског алфабета (ASCII код), али је развојем IDN стандарда уведена могућност да називи домена буду и на другим светским језицима и писмима. Назив интернет домена састоји се из низа алфанумеричких сегмената, раздвојених тачкама, сагласних интернет стандардима.

Домен највишег нивоа (TLD - Top-level domain) - интернет домен који је регистрован на највишем нивоу у DNS хијерархији. TLD се уписују у основној - тзв. коренској зони (DNS root zone), којом управља Интернет корпорација за додељене називе и бројеве (ICANN - Internet Corporation for Assigned Names and Numbers). TLD се увек налази иза последње тачке са десне стране у називу било ког интернет домена нижег нивоа. На пример, у називима домена rnids.rs, bg.ac.rs, google.com... ".rs" и ".com" представљају TLD-ове. ICANN делегира TLD-ове на управљање националним и глобалним регистрима интернет домена. TLD могу да буду генерички (gTLD), национални (ccTLD) и инфраструктурни (нпр .ARPA).

Домен другог нивоа (SLD - Second-level domain) - интернет домен који је регистрован испод TLD-а и од њега је одвојен тачком. На пример, у називу домена rnids.rs, "rnids" је домен другог нивоа у односу на домен .RS.

Генерички домен највишег нивоа (gTLD - generic Top-level domain) - интернет домени везани за опште појмове или скраћенице, а називају се и глобални интернет домени. Првобитних седам gTLD-а имају ознаку од три слова, као скраћеницу која сугерише делатност регистранта назива домена (.COM, .ORG, .NET, .EDU, .GOV, .MIL и .INT). Од 2000. године су уведени и тзв. нови gTLD, са ознакама од три или више слова, за различите пословне и друге намене (.AERO, .BIZ, .COOP, .INFO, .MUSEUM, .NAME, .PRO, .TRAVEL, .CAT, .TEL, .JOBS, .ASIA, .MOBI, .POST и .XXX). Од 2013. уведено је неколико стотина нових gTLD, број им се стално повећава, а многи од њих су на неенглеским језицима и писмима и називају се IDN gTLD.

Национални домен највишег нивоа (ccTLD - country code Top-level domain) - интернет домен који је повезан са одређеном државом или територијом. ccTLD се одређује на основу међународне двословне ознаке државе, који према стандарду ISO 3166-2, садржи слова енглеског алфавета (као што је наш .RS домен). Постоје и IDN ccTLD који садрже и слова која не спадају у енглески алфавет (као што је наш .СПБ домен).

Национални домен другог нивоа (ccSLD - country code Second-level domain) - национални интернет домен који је регистрован испод ccTLD-а и од њега је одвојен тачком (нпр. у називу домена beograd.org.rs, ".org.rs" је ccSLD). Доменски простор ccTLD-ова је најчешће подељен на више ccSLD-ова, који су намењени различитим категоријама регистраната (фирме, организације, образовне установе, појединци, академске установе, државни органи...). У оквиру националног домена .RS постоји шест ccSLD-ова, сваки од њих намењен за одређену делатност регистранта: .CO.RS, .ORG.RS, .EDU.RS, .IN.RS, .AC.RS и .GOV.RS. Такође, и у оквиру националног домена .СПБ постоји шест ccSLD-ова, намењених истоветним групама регистранта: .ПР.СПБ, .ОПГ.СПБ, .ОБР.СПБ, .ОД.СПБ, .АК.СПБ и .УПР.СПБ).

Интернационализовани назив домена (IDN - Internationalized Domain Name) - назив домена исписан писмом које није енглески алфавет. Постоје IDN ccTLD који су национални домени на националном писму, као што су наш ћирилички .СПБ домен и други домени исписани кинеским, арапским, индијским и осталим писмима.

Централни регистар (Central Registry database) - централизована збирка података о регистрованим називима интернет домена у оквиру одређеног TLD-а, са подацима о њиховим регистрантима и другим регистрационим подацима. Регистрациони подаци садрже адресе DNS сервера који омогућавају видљивост интернет домена чији назив је регистрован у Централном регистру.

Регистар интернет домена (Internet Domain Registry) - организација која управља Централним регистром. Централним регистром националних интернет домена .RS и .СРБ управља РНИАС (Фондација „Регистар националног интернет домена Србије“).

Регистрант (Registrant) - физичко или правно лице које је регистровало назив домена у Централном регистру. То су крајњи корисници назива интернет домена, на одређени временски период.

WHOIS сервис (WHOIS service) – интернет сервис који омогућава преглед јавно доступних података о регистрованим називима домена у оквиру Централног регистра. Уколико је назив домена регистрован, WHOIS сервис омогућава приказ основних података о регистранту назива домена, као и о административном и техничком контакту, у складу са дефинисаним правилима о доступности података.

Овлашћени регистар (Registrar) - правно лице или предузетник који је од Регистра интернет домена овлашћен да у Централни регистар уписује податке о регистрацији назива домена, по налогу регистранта.

Административни контакт (Administrative contact) - физичко или правно лице овлашћено да у име регистранта прима и доставља податке од значаја за регистрацију назива домена и врши измене свих података, осим промене регистранта и административног и техничког контакта и подношења захтева за престанак регистрације назива домена.

Технички контакт (Technical contact) - физичко или правно лице овлашћено да у име регистранта прима и доставља податке у вези са техничким питањима од значаја за регистрацију назива домена (нпр. подаци о DNS серверима). У пракси је технички контакт најчешће провајдер код кога је хостован интернет сајт за који се региструје назив домена или овлашћени регистар код кога је регистрован назив домена.